

и ремонт здания;

К-т 377.5 – возмещение общеэксплуатационных расходов.

Конкретное содержание перечисленных затрат устанавливается постановлением Кабинета Министров Украины от 22.06.1998г. №939 [4].

У арендатора операция «Получены арендные услуги» отражается по дебету счетов 23, 91, 93 и 94. Целесообразно ввести субсчета, учитывающие затраты по возмещению расходов по содержанию домохозяйства, обслуживающего персонала, текущего ремонта и общеэксплуатационных расходов.

По нашему мнению, затронутая в статье проблема должна найти отражение в соответствующих официальных разъяснениях Министерства финансов и Государственной налоговой инспекции Украины.

1. Про оренду державного та комунального майна. Закон України від 10 квітня 1992 року №2269 – XII.

2. Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності. Закон України від 3 березня 1998 року №147/98 – ВР.

3. Карпенко В.А. Операции с недвижимостью в Украине. – Харьков: Конус, 2003. – 224 с.

4. Игнатенко В.Н. Жилищное законодательство Украины. – Харьков: Одиссей, 2003. – 432 с.

5. Ким М.М., Йолкина В.А. Рынок недвижимости в структуре переходной экономики. – Харьков: ХГУ, 2001. – 21 с.

6. Давидов Г.М., Дрозд И.К. Аудит. – К.: Знання. – 170 с.

7. Порядок передачі в оренду комунального имущества: Решение Харьковского горисполкома от 19.11.1999г. №1474.

Получено 23.04.2004

УДК 37.015.6

В.Т.ДОЛЯ, канд. екон. наук

Харківська національна академія міського господарства

ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І АУДИТУ У МІСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Визначається незадовільний стан забезпечення підготовки фахівців державними і галузевими стандартами вищої освіти, зокрема з обліку і аудиту. Крім того, єдиний ГСВО ОПІ, що є, не встановлює такого змісту освіти, який задовольняв би оволодіння узагальненим об'єктом діяльності фахівця у певній галузі народного господарства.

Відповідно до ст. 12, 13, 14 Закону України „Про вищу освіту” (прийнятий 17.01.2002 р.) зміст вищої освіти визначається державними, галузевими стандартами і стандартами вищих навчальних закладів. Із чотирьох державних стандартів діє тільки один – Державний стандарт вищої освіти (ДСВО) „Перелік напрямів і спеціальностей підготовки

фахівців з вищою освітою”. Відсутні ДСВО „Вимоги до освітнього рівня” і „Вимоги до освітньо-кваліфікаційного рівня” підготовки. Це ускладнює і в значній мірі обумовлює дуже повільне формування системи галузевих стандартів вищої освіти ГСВО за спеціальностями і освітньо-кваліфікаційними рівнями. За спеціальністю 050106 „Облік і аудит” має бути дев’ять ГСВО (за рівнями „бакалавр”, „спеціаліст”, „магістр”):

- освітньо-кваліфікаційні характеристики (ОКХ);
- освітньо-професійні програми (ОПП);
- засоби діагностики якості підготовки (ЗД).

Але діють тільки ОПП за всіма рівнями підготовки фахівців (затверджені наказом МОН України від 6.06.2002 р. №330). Відомо, що ГСВО ОПП визначають нормативну, мінімальну частину змісту освіти, яка складає за рівнями бакалавра 74% загального обсягу навчального часу, спеціаліста і магістра – 58%. Решта змісту визначається варіативними частинами ОПП, які є СВО ВНЗ.

Отже, затверджені МОН України ОПП за спеціальністю „Облік і аудит” можна вважати на цей час єдиним нормативним актом, який на 75% визначає зміст базової вищої освіти (бакалавр) і на 60% – зміст повної вищої освіти (спеціаліст, магістр). Слід зазначити, що, по-перше, у розробці ОПП брали участь понад 150 науково-педагогічних працівників з понад 30 провідних державних ВНЗ і, по-друге, цей стандарт затверджувався МОН після прийняття Закону України „Про вищу освіту”. За таких умов принаймні дивно, що розробники ОПП залишили поза увагою два ключові положення стандартизації змісту підготовки фахівців з обліку і аудиту з вищою освітою:

- 1) на відміну від фахівця з неповною вищою освітою рівня „молодший спеціаліст” фахівці з базовою і повною вищою освітою рівнів „бакалавр”, „спеціаліст”, „магістр” мають предметом освітньо-професійної підготовки не виконання облікових функцій, а узагальнений об’єкт економічної діяльності підприємства, організації, установи;
- 2) фахівець з обліку і аудиту, як і кожен інший, за Законом України „Про вищу освіту” (ст. 8), як і раніше за „Положенням про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту)”, затвердженим КМ України ще у січні 1998 р., повинен бути підготовленим для професійної діяльності „у певному виді економічної діяльності” (за Законом), „у певній галузі народного господарства” (за Положенням).

Звернемося до ГСВО ОПП з обліку і аудиту. На рівні підготовки бакалаврів професійна складова містить дисципліни

облікові:		економічні:	
➤ бухгалтерський облік.....	135 год.	➤ економіка підприємства.	162 год.
➤ аудит.....	54”	➤ фінанси підприємства.....	81”
➤ фінансовий облік.....	324”	➤ економічний аналіз.....	81”
➤ управлінський облік.....	135”		
➤ організація і методика аудиту.....	135”		
➤ облік у зарубіжних країнах.	108”		
➤ інформаційні системи обліку.....	162”		
Всього	1053 год.	Всього	324 год.

Таким чином, співвідношення часу на вивчення облікових конкретно-економічних дисциплін у професійній підготовці бакалаврів з обліку і аудиту для діяльності на підприємствах, організаціях і установах складає 1053 до 324, або 3 до 1.

Не виправляється ця диспропорція і на освітньо-кваліфікаційному рівні „спеціаліст”. На цьому рівні ГСВО із 756 годин нормується такий розподіл часу за дисциплінами

облікові:		економічні:	
➤ організація обліку.....	135 год.	➤ фінансовий аналіз.....	108 год.
➤ звітність підприємства..	135 год.	➤ моделі і методи прийняття рішень в аналізі і аудиті.....	135 год.
➤ облік зовнішньо-економічної діяльності.....	108 год.		
➤ управлінські інформаційні системи в аналізі і обліку.....	135 год.		
Всього	513 год.	Всього	243 год.

На наш погляд, такий зміст професійної підготовки з обліку і аудиту з вищою освітою унеможливує їх плідну участь в управлінні узагальненим об’єктом економічної діяльності, тобто підприємством, установою, або організацією. Гіпертрофія функціональної облікової підготовки такому змісту освіти тільки шкодить. Тому пропонується до ГСВО ОПП підготовки фахівців з обліку і аудиту з вищою освітою включити як нормативні (обов’язкові) такі дисципліни: внутрішній економічний механізм підприємства; потенціал підприємства; планування діяльності підприємства; податкова політика і оподаткування підприємств; економічна діагностика; ціноутворення тощо. Це можна зробити як за рахунок вилучення деяких нормативних дисциплін із ОПП (наприклад, дисципліни „Моделі і методи прийняття рішень в аналізі і аудиті” як такої, що не має свого предмету), зменшення часу на деякі з них (наприклад, на дисципліну „Фінансовий облік”), так і за рахунок, можливо, зменшення кількості кредитів на дисципліни за вибором ВНЗ і студента. Тільки таким шляхом можна досягнути змісту підготовки адекватному узагальненому об’єкту діяльності фахівця з обліку і аудиту з вищою

освітою, і не тільки дискусія науково-педагогічних працівників і бізнесменів покаже, як саме це зробити.

Тепер про підготовку фахівців до діяльності „у певному виді економічної діяльності” або „у певній галузі народного господарства”. Нормативна частина ОПП повністю ігнорує цю вимогу Закону „Про вищу освіту”. На жодному освітньо-кваліфікаційному рівні, в жодному циклі дисциплін немає жодної дисципліни, яка б нормативно пов’язувала зміст освіти з видами економічної діяльності в галузях народного господарства (промисловість, сільське господарство, будівництво, транспорт, зв’язок, сфера послуг, фінансово-кредитна система тощо).

Націленість на певний вид економічної діяльності (галузь господарства) може бути забезпечена включенням до складу нормативних дисциплін, що дають достатньо професійні пізнання узагальненого об’єкту діяльності: технології виробничих процесів; машин і обладнання; матеріалознавства; організації виробництва, а також ґрунтування змісту практичних занять, курсових робіт, виробничих практик за всіма іншими професійними дисциплінами на відповідних галузях народного господарства. Такий досвід є, наприклад, у „Львівській політехніці” [3].

Включення дисциплін техніко-технологічного блоку до нормативної частини ОПП можна зробити таким же чином, як і посилення економічної підготовки фахівців з обліку і аудиту. Визначення конкретних галузей економічної діяльності і, як наслідок, галузевого спрямування підготовки фахівців слід здійснювати за вибором ВНЗ і студентів відповідно до концепції розвитку ВНЗ і кон’юнктури на ринку праці. Наприклад, для ХНАМГ підготовка фахівців з обліку і аудиту повинна бути зорієнтованою принаймні на дві галузі: „міське господарство” і „будівництво”.

Можна, зрозуміло, відхиляти внесені пропозиції, посилаючись на те, що в ГСВО ОПП передбачено введення дисциплін за вибором ВНЗ і студента в обсязі 26% загального обсягу навчального часу на рівні „бакалавр” і 42% – на рівнях „спеціаліст”, „магістр”. Так, дійсно у варіативній частині ОПП є можливість реалізувати внесені пропозиції. Але суть питання не в тому, можливо це, чи ні, а в тому, що ГСВО з обліку і аудиту, повинен нормативно гарантувати усі складові мінімуму змісту вищої освіти фахівців зі спеціальності „Облік і аудит” з кваліфікацією „економіст”.

1. Закон України „Про вищу освіту”. – К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2002.

2. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра, спеціаліста і магістра напрямку 0501 „Економіка і підприємництво”. – К.: МОН України, 2002. – 59 с.

З.Руданський Ю.К. Досвід підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів „спеціаліст” і „магістр”. Інновації у вищій освіті. – К.: Науково-методичний центр вищої освіти, 2003. – 275 с.

Отримано 27.04.2004

УДК 37.015.6

Н.С.ЛЕЛЮК, канд. екон. наук

Харківська національна академія міського господарства

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ

Розглядаються проблеми якості освіти і необхідність в умовах переходу на ринкові принципи функціонування економіки тісного зв'язку ВНЗ з роботодавцями.

Відколи в Україні почалися ринкові перетворення стала критичною проблема трудових ресурсів та виховання нового покоління керівників та спеціалістів, які були здатні управляти підприємствами та організаціями у сучасних умовах. На сьогодні стає важлива проблема підвищення якості освіти.

Якість вищої освіти традиційно пов'язується з якістю навчального процесу, розробки дисциплін навчального плану, викладання. Спеціалізовані показники громадської акредитації враховують:

- рівень викладання гуманітарних дисциплін, їх професійне спрямування;
- співвідношення фундаментальних і спеціальних дисциплін, їх взаємозв'язок; новітні технології і дидактичні ресурси;
- практичну підготовку, навички та вміння;
- володіння іноземними мовами, комп'ютерними технологіями тощо[1].

Але швидкоплинність змін, що відбуваються у світі, примушує переглянути усталені погляди. При цьому не може залишатись без змін ні структура, ні форма навчального процесу. Час вимагає ґрунтовної перебування основ діяльності вузу.

На сьогодні проводиться багато робочих нарад, науково-практичних конференцій на державному і міжнародному рівнях, діють Українські асоціації з розвитку менеджменту та бізнес-освіти, Національно-методична комісія з менеджменту та ін. Такі фахівці, як Н.Ушакова, В.Заболотний, Л.Віткін та ін. особливо загострюють проблему якості підготовки кадрів у країнах з перехідною економікою, однією з яких є Україна. При цьому виділяють низку загальних факторів, що суттєво погіршили рівень надання послуг вищої освіти [2]:

- скасування державного розподілу випускників вузів;